

Thema: Versterken ketensamenwerking tussen het zorg- en het veiligheidsdomein
Projectleider: Inge Ottens
Bestuurlijk trekkers: Jan Nieuwenburg, Lieke Sievers en Mieke Baltus
Versie: 18 oktober 2019

Context

Eind 2018 is door de 34 gemeenten, het OM en de politie het Integraal Meerjarenbeleidsplan Veiligheid 2019 – 2022 vastgesteld. Onder de noemer *Noord Holland Samen Veilig* werkt het netwerk samen aan een viertal thema's. Het “Versterken van de ketensamenwerking tussen het zorg- en het veiligheidsdomein” is daar één van.

Kern van het thema

Onze NH samenleving bevat kwetsbare mensen die zowel in de zorg- als veiligheidsketen bekend (verondersteld) zijn. Om de problemen, die deze mensen hebben en/of veroorzaken, aan te pakken is het nodig dat de zorg- en veiligheidsketens constructief samenwerken. In dat samenwerken valt nog veel winst te behalen.

Lokaal maatwerk

Het merendeel van de samenwerkingsproblematiek tussen het zorg- en het veiligheidsdomein wordt reeds lokaal of op veiligheidsregio/GGD-regio niveau opgepakt, er zijn inmiddels mooie initiatieven zoals “Allen voor één” in Zaanstreek Waterland, de Spoedzorgketen GGZ in Kennemerland en de bestuurlijke commissie Zorg en Veiligheid van de VR NHN. De verschillen in organisatiestructuur en zorgaanbieders in de verschillende gemeenten en regio's vragen ook echt om maatwerk op het desbetreffende (lokale) niveau, waarbij de betrokkenheid van de wethouders essentieel is.

Eenheidsbrede vraagstukken

Echter, er zijn ook uitdagingen die zich meer op eenheidsniveau manifesteren, die een eenheidsbrede geharmoniseerde aanpak nodig hebben of waarbij het samen optrekken een effectieve strategie is. Bovendien zijn er eenheidsbrede vraagstukken die het beste in samenhang met een van de 3 andere thema's uit het IMV kunnen worden opgepakt.

Het thema “Versterken ketensamenwerking tussen het zorg- en het veiligheidsdomein” richt zich op die eenheidsbrede vraagstukken.

De projectleider: “Al in de eerste gesprekken met betrokkenen werd duidelijk dat er een heel divers (en onduidelijk) beeld is bij zowel bestuurders, als ambtenaren, ketenpartners en mensen die met de feitelijke casuïstiek werken, waar dit IMV thema over gaat. We hebben daarom een stakeholdersronde gemaakt om de echte buikpijn op te halen. Dit document is een weergave van deze ronde. Het biedt zicht op de feitelijke vraagstukken die binnen dit thema vallen, die gebaat zijn bij aanjagen vanuit NH Samen Veilig.”

Organisatievorm en leiderschapstijl

Uit de inventarisatie volgt dat het thema Z&V anders georganiseerd dient te worden dan de andere thema's. Er is niet één duidelijk afgebakend vraagstuk met een duidelijk begin of eind. Er is niet één duidelijke groep betrokkenen. Bovendien is de bestuurlijke verantwoordelijkheid is verdeeld over diverse gremia en op diverse niveaus. Het is een zeer complexe verzameling van vraagstukken waarbij gedrag en drijfveren van betrokkenen (betrokken organisaties) steeds een belangrijke rol spelen in de oplossing.

Het is in de basis een verandervraagstuk dat vooral ook tijd nodig heeft.

Een coachende benadering is hier op zijn plek, waarbij de projectleider vooral een verbindende rol heeft en waar de aanjaagfunctie op deelaspecten aan de orde is, maar waarbij de verantwoordelijkheid voor de resultaten vooral bij de samenwerkende partners is en blijft.

Werkende weg

Tijdens de stakeholdersronde kwamen er vraagstukken op tafel waarbij direct handelen mogelijk en slim bleek. Zo zijn er bijvoorbeeld al activiteiten ontplooid rond ZSM, verbinden van professionals, het delen van best practices, het organiseren van een bondgenotendiner voor bestuurders, het adviseren bij de implementatie van de WvGGZ bij verschillende gemeenten, het inzoomen op de samenwerking tussen VT en OM aan de hand van casuïstiek en het organiseren van een bredere governance voor GHNT in NHN.

Het thema is sterk in beweging. De kans is daarom groot dat er in de loop van de komende 4 jaar nog andere vraagstukken in beeld komen die toegevoegd zullen worden.

A. ALGEMENE VRAAGSTUKKEN

1. **“OVERZICHT”**: Ter zake doende overleggen, besturen, projecten en initiatieven in NH ordentelijk in beeld brengen.

In de gesprekken die zijn gevoerd met de diverse stakeholders blijkt dat er grote behoefte is aan overzicht. De complexiteit van samenwerking tussen het zorg- en het veiligheidsdomein is groot. Naast de operationele samenwerking op een breed palet aan (overlappende) thema's zijn er diverse landelijke verbeterinitiatieven gaande. Ook zijn de 3 GGD-regio's en de zorg-partners verschillend georganiseerd en zijn gemeenten op (sub)regionaal niveau ook zelf met verbeterinitiatieven bezig. Door de complexiteit worden soms opdrachten door bestuurders dubbel uitgegeven of is er soms onvoldoende inzicht in de reikwijdte van een opdracht.

Op diverse plekken worden inmiddels pogingen ondernomen om overzicht te creëren binnen deeldomeinen. In zowel NHN als ZAWA en Kennemerland wordt inmiddels gewerkt aan een bestuurlijke netwerkkaart.

VRAAGSTUK **“OVERZICHT”**: Uit de gesprekken komt het verzoek om overzicht te helpen creëren, vooral voor bestuurders teneinde een effectievere sturing te realiseren.

2. **“VERBINDEN”**: Zowel bestuurlijk, als ambtelijk en uitvoerend, professionals met elkaar in contact brengen.

Door professionals met elkaar in contact te brengen verbetert de samenwerking. Men pakt makkelijker de telefoon, kiest sneller voor collegiale consultatie en is eerder bereid even iets voor elkaar te doen als men elkaar en elkanders organisatie (en organisatiedoelstellingen) kent, zowel waar het casuïstiek als beleid betreft. Ook waar het mis gaat, wordt er sneller en effectiever ingegrepen als in de escalatieladder op de diverse niveaus de partijen elkaar beter kennen.

VRAAGSTUK **“VERBINDEN”**: Uit de gesprekken komt duidelijk naar voren dat er nog veel winst te behalen valt in de samenwerking door mensen uit de verschillende domeinen

(steviger) met elkaar in contact te brengen. Denk hierbij aan kennismakingssessies, werksessies, bondgenotendiners etc. Een investering op het ontwikkelen van specifieke competenties is nodig om het “werken in verbinding” echt succesvol te maken. Elkaars cultuur en taal kennen is daarbij een eerste vereiste.

3. **“INFO-DELING”**: Uitvoerende professionals opleiden waar het gaat om de (on)mogelijkheden van informatie-deling, ook binnen gemeenten.

Het delen van persoonsinformatie lijkt een hobbel in het verbeteren van de samenwerking. De wetgeving op dit gebied is de afgelopen jaren aangepast en aangescherpt (o.a. AVG) en een aantal professionals zijn sindsdien meer terughoudend geworden in het delen van, voor de casuïstiek, noodzakelijke informatie. Uit gesprekken met (landelijke) AVG-deskundigen blijkt dat er toch vaak meer gedeeld kan worden dan wordt aangenomen.

Het lijkt erop dat diverse professionals vanuit onwetendheid kiezen voor de meest veilige optie, namelijk ‘niet delen’. Er vindt dan geen informatie overdracht plaats, terwijl dat juist wel nodig is om integraal te kunnen samenwerken in de casuïstiek. Bovendien zorgt deze terughoudendheid voor irritatie in de samenwerking en ook dat komt de casuïstiek niet ten goede.

VRAAGSTUK **“INFODELING”**: Uit de gesprekken komt naar voren dat er behoefte bestaat om meer gebruik te maken van de mogelijkheden om persoonsinformatie te delen. Een training voor professionals over de (on)mogelijkheden is een goed begin.

4. **“BEST PRACTICES”**: Lokale initiatieven actief onder de aandacht brengen bij anderen

In de eenheid (maar ook daarbuiten) gebeuren al veel mooie dingen. Vaak (boven)lokaal geïnitieerd en uitgevoerd, maar vaak van waarde voor de hele eenheid. Ook zijn er trajecten die juist vanwege het falen interessant zijn om te delen met de partner in de hele eenheid.

VRAAGSTUK **“BEST PRACTICES”**: Uit de gesprekken komt naar voren dat er grote interesse is in het structureel delen van succesvolle “aanpakken”. Er ligt een ambtelijk verzoek om structureel een domein-overstijgend platform te organiseren waarop deze “aanpakken” gepresenteerd worden, waarbij het niet zo zeer gaat om de “etalage”, maar om de werkelijke geleerde les.

5. **“Landelijke beïnvloeding”**

Op rijksniveau is veel gaande rond het onderwerp. Diverse wetten zijn in ontwikkeling of worden geëvalueerd. Bovendien worden nieuwe coalities gesmeed, subsidietrajecten gestart en nieuwe werkwijzen ontwikkeld. Vanuit NH kan een uitstekende bijdrage worden geleverd aan deze ontwikkelingen. Bovendien zal de impact groter zijn als dat georganiseerd gebeurt, in plaats van gefragmenteerd.

VRAAGSTUK **“Landelijke beïnvloeding”**: Uit de gesprekken komt naar voren dat het wenselijk is om de bestaande contacten met de landelijke overheid en andere landelijke organisaties beter te benutten om de invloed van Noord-Holland op de ontwikkelingen te vergroten.

B. SPECIFIEKE VRAAGSTUKKEN

De volgende vraagstukken hebben op lokaal of regionaal niveau vaak al een eigenaar in de vorm van een projectleider of een manager. Het is beslist niet de bedoeling om die verantwoordelijkheid over te nemen. De toegevoegde waarde om de vraagstukken in dit document op te nemen is

- 1. Ofwel er is bestuurlijk de wens uitgesproken om zicht op de voortgang op eenheidsniveau*
- 2. Ofwel de eigenaren van de vraagstukken hebben gevraagd om hulp op een specifiek onderdeel (dat de eenheid raakt)*
- 3. Ofwel de relatie tussen de vraagstukken onderling kan duidelijker en sterker.*

6. "Wet verplichte GGZ": Implementatie op lokaal en regionaal niveau monitoren en aanjagen

Met ingang van 1 januari 2020 treedt de Wet verplichte ggz (Wvvggz) in werking. Deze wet vervangt de huidige wet Bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Bopz) en regelt de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte zorg in de GGZ.

VRAAGSTUK "Wet verplichte GGZ": Zowel lokaal als regionaal zijn er implementatievraagstukken. Het implementeren is aan de gemeenten en de regionale diensten zelf. Vanuit NH Samen Veilig creëert de projectleider overzicht op eenheidsniveau over de implementatievoortgang.

7. "MDCK": Positie en rol in de eenheid verduidelijken en versterken

In het Multidisciplinair Centrum Kindermishandeling Kennemmerland (MDCK) werkt een team van verschillende professionals samen. De professionals hebben elk hun eigen expertise. Intensieve samenwerking zorgt voor snelle en effectieve hulp voor kinderen en gezinnen. Onderzoek, diagnose en behandeling komt in het MDCK samen. In het MDCK kan alle nodige onderzoek van kind en gezin gedaan worden. Medisch onderzoek, psychosociaal onderzoek, risicotaxatie. Maar ook het kindvriendelijk verhoor door justitie. Binnen de muren van het MDCK is ook het Centrum voor Seksueel geweld gevestigd (CSG). Dit centrum is een faciliteit voor de hele eenheid NH. Gemeenten betalen er voor. Er is echter onduidelijkheid bij veel gemeenten over de rol en de positie van dit centrum. Ook is er onduidelijkheid hoe het zich verhoudt tot de MDA++ aanpak.

VRAAGSTUK "MDCK": Enerzijds wordt de verwevenheid van de Kennemerlandse MDA++ aanpak met het MDCK als verwarrend ervaren. Anderzijds wordt door verschillende gesprekspartners aangegeven dat er veel onduidelijkheid in NHN en ZAWA is over het MDCK en met name de financiering. Het verzoek aan de projectleider Z&V is daarin iets te betekenen.

8. "MDA++": implementatie versterken

Wanneer de inzet van reguliere hulp en andere interventies maximaal bij huiselijk geweld is beproefd en niet heeft geleid tot het duurzaam oplossen van deze structurele onveiligheid (en dus het creëren van duurzame veiligheid), is langdurige inzet nodig van psychosociale, medische, forensische en justitiële specialisten, in samenwerking met het gezin zelf en anderen (school, familie, lokaal veld, etc.). Deze inzet noemt men de MDA++ aanpak.

Gemeenten zijn in gezamenlijkheid bezig deze aanpak te implementeren. De ene gemeente is daar verder in dan de andere.

VRAAGSTUK “**MDA++**”: In verschillende gesprekken is de wens uitgesproken om vanuit het projectleiderschap Z&V de implementatie te monitoren op eenheidsniveau (waar het gaat om de samenwerking) en te helpen voorkomende samenwerkingsvraagstukken naar de bestuurlijke tafels te brengen.

9. “**GHNT**”: Bestuurlijk borgen

Het nationale meerjarenprogramma ‘Geweld hoort nergens thuis’ werkt in opdracht van het Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Justitie en Veiligheid (JenV) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en richt zich op de fase waarin huiselijk geweld en kindermishandeling al plaatsvinden.

Het programma ‘Geweld hoort nergens thuis’, initieert, verbindt en coördineert landelijke, regionale en lokale initiatieven en brengt synergie aan in de aanpak om huiselijk geweld en kindermishandeling terug te dringen en duurzaam op te lossen.

Gemeenten in NH hebben allemaal een projectleider aangesteld (gefinancierd via de centrumgemeenten voor de vrouwenopvang / Huiselijk Geweld, dus dat zijn er 4 in de eenheid NH). Deze projectleiders zijn momenteel samen met gemeenten actieplannen aan het opstellen voor de komende 3 jaar. Een deel van de activiteiten uit de plannen heeft overlap met bestaande initiatieven zoals bijvoorbeeld het project “Allen voor één” dat in ZAWA draait.

De sturing op (de uitvoering van) deze actieplannen zou bovengemeentelijk en bestuurlijk zowel vanuit de veiligheidsportefeuille als de zorgportefeuille dienen plaats te vinden. Dat is nog niet overal aan de orde. Ook de verbinding met de landelijke ontwikkelagenda “veiligheid voorop” welke ook is ontstaan vanuit het nationale meerjarenprogramma GHNT, is nog niet goed lokaal gerealiseerd.

VRAAGSTUK “**GHNT**”: Het, in samenspraak met de 4 projectleiders van GHNT, verkennen hoe de brede bestuurlijke betrokkenheid bij de programma’s GHNT goed georganiseerd kan worden (Zie ook de paragraaf aan het eind van dit document over governance). Ook de verbinding met de ontwikkelagenda “Veiligheid voorop” is daarin relevant.

10. “**ZSM**”: Context VT en Gemeenten aanboren en steviger aansluiting met de Zorg en Veiligheidshuizen realiseren.

Veelvoorkomende criminaliteit als (winkel)diefstal, vernieling, licht uitgaansgeweld of verduistering zorgt voor veel overlast en vraagt om een daadkrachtig en afgewogen optreden. Daarvoor is de ZSM-aanpak bedoeld. De essentie is dat in elke zaak maatwerk wordt geleverd via een aanpak die recht doet aan de belangen van de dader, het slachtoffer en de maatschappij. Daarbij is snelheid een belangrijk element; daders en slachtoffers weten snel waar ze aan toe zijn.

Door de aanwezigheid van alle ketenpartners op een ZSM-locatie wordt informatie-uitwisseling en samenwerking bevorderd. Wanneer alle relevante informatie beschikbaar is,

kan de juiste beslissing worden genomen en kan het beste traject voor dader en slachtoffer worden gekozen (“betekenisvol afdoen”).

Met name informatie die uit het sociaal domein komt of vanuit Veilig Thuis (zogenaamde zachte context) kan de afdoening meer betekenis geven. Momenteel wordt deze informatie niet aangeboden omdat zowel de gemeenten als Veilig Thuis niet participeren in de ZSM-aanpak. Zij zijn niet vertegenwoordigd op de ZSM-locatie.

Daarnaast is het doorverwijzen naar het Z&V huis een optie die nog weinig benut wordt door ZSM. Wellicht is dat ook omdat de zachte context bij de eerste beoordeling niet beschikbaar is.

VRAAGSTUK “**ZSM**”: Uit de gesprekken ontstaat de behoefte om een bestuurlijk besluit tot structurele vertegenwoordiging van Gemeenten en VT bij ZSM. Ook is een meer structurele doorgeleiding van casuïstiek naar de Z&V-huizen als wens uitgesproken.

11. “**CTER (contraterrorisme, extremisme en radicalisering)– verwarde personen**”: verkennen van de overlap in processen en casuïstiek

Geconstateerd is dat de aanpak verwarden en de CTER-aanpak deels overlappen, het gaat bovendien soms ook om dezelfde mensen. Vanuit de politie is besloten deze verder te verkennen en te kijken of er effectiever gewerkt kan worden.

VRAAGSTUK “**OGGZ/CTER**”: De politie heeft aangegeven met de projectleider Z&V dit vraagstuk verder te willen verkennen.

12. “**BIP**”: Succesvolle Pilot BIP uitbreiden over de eenheid NH

In het Project ‘Ontketen de Zorg, Breed Inzetbare Professional’ werken het Leerplein Haarlem, de Leerplicht Purmerend, de Raad voor de Kinderbescherming en Stichting Halt samen om leerlingen die verzuimen van school zo snel mogelijk passend onderwijs en zo nodig passende begeleiding en/of zorg te bieden. De kern van het project is dat de professionals kennis en vaardigheden met elkaar delen en bevoegd zijn elkaars functie uit te voeren: ze werken als Breed Inzetbare Professional (BIP) vanuit een organisatie overstijgend expertiseteam schoolverzuim.

VRAAGSTUK “**BIP**”: Gezien de resultaten van de pilot bestaat er de wens bij de huidige betrokkenen om dit ook elders in de eenheid uit te rollen. Mogelijk kan de projectleider Z&V hier een rol in spelen.

En dan nog de **gouvernance** op het “zorg- en veiligheidsdomein”.

Het besturen van processen en programma’s waarbij een ketenaanpak of een multidisciplinaire aanpak aan de orde is, vraagt om een andere gouvernance dan we in de bestaande organisaties gewend zijn. Zowel in Noord-Holland Noord, als in Zaanstreek Waterland en Kennemerland buigen ambtenaren en bestuurders over dit vraagstuk waarbij de kern is hoe de wethouders en burgemeesters gezamenlijk en gelijkwaardig de verantwoordelijkheid kunnen nemen. Vanuit de VNG wordt ondersteuning geboden om deze gouvernance te ontwikkelen. De projectleider Z&V zal als adviseur bij deze ontwikkelingen betrokken worden en verzorgt, samen met de 3 bestuurlijk trekkers, de verbinding op eenheidsniveau.

Enkele beheersaspecten

Planning / Prioritering: Er is nog geen specifieke prioritering in de vraagstukken aangebracht. Deels omdat de onderwerpen prima naast elkaar kunnen worden opgepakt, maar ook omdat steeds goed gekeken wordt naar waar energie zit, waar kansen liggen en waar urgentie gevoeld wordt.

Financiën: De onderwerpen zoals ze nu beschreven zijn vragen geen extra financiering. De meeste kosten gaan zitten in het faciliteren van de ontmoetingen, welke zijn begroot binnen het IMV budget.

Het verbeteren van kennis over de informatiedeling zal (in 2020 en verder) door trainingen worden bereikt. De financiering hiervoor zal ook uit het IMV-budget komen.

Organisatievorm: De specifieke vraagstukken zullen in overleg met de verantwoordelijken (projectleiders, managers) worden opgepakt. De algemene vraagstukken zullen in samenspraak met de doelgroep en de inbrengers door de projectleider worden vorm gegeven.

Er komt geen werkgroep thema-breed op eenheidsniveau. Daar zijn de vraagstukken te gemêleerd en divers voor.

Voortgangsverslagen: De voortgang op de verschillende onderwerpen wordt schriftelijk middels de gebruikelijke kanalen van NH Samen Veilig aan ambtenaren en bestuurders gerapporteerd.

Ook via LinkedIn zal er aandacht besteed worden aan de ontwikkelingen.

Daarnaast zullen enkele gremia op specifieke momenten gericht geïnformeerd worden, denk hierbij aan RBOP, V10 en het AJB. Uiteraard worden ook de bestuurlijke gremia op VR / GGD niveau op de hoogte gehouden mits daar prijs op wordt gesteld.